

TÖRTÉNETEK.

Költ Bétsben, Augustusnak 7-dik
Napján.

A Bándtból.

Az el-múlt hónapnak vége felé, utasította hozzánk betses Levelét, a' nemes Erdödy Regementyétől, a' *Cornia* alatt fekvő Táborból, egy érdemes levelező Társunk, mellyben újjabb nevezetes próbája adatik-elő, *Kálmány* Kapitány Ur, már esmeretes, és valóba követésre méltó vitézfégének, 's bátor szivüségének: Történt tudniillik, a' Levél értelme szerént, hogy Juliusnak 16-dik napján, nap fel-keltekor, egy Káplár 8-ad magával, az *Erdödy* Magyar Lovas Regementből, és két szabad feregbéliekkel, el-indúlt *Suppanek* és *Ó Orsova* tájjékán kerülni. A' miéinket tsak hamar meg-sejtette valami 500. főből álló Török lovasság, és egyenesfen feléjük tartott. Mellyre nézve, látván ezek-is, hogy tsupa Isten kékértés

I

vól-

vólna, olly feles, és öket annyira felül haladó számú néppel fel-tenni, leg-ottan tso-móba szorúlván, magokat azon helyre vissza vonták, a' hol a' Hadnagy állott. De mivel így sem felelhettek vólna meg az ellenfégnek, a' Hadnagy ismét idébb nyomúlt, a' hol vitéz Kapitány Kálmán Ur állott egy Tzúg Hufzársággal. Maga a' nagy lelkü Kapitány Ur, sem tartá tanátsosnak, az ellenféggel való szembe szállást, hanem vissza felé verte a' készülöt; de hogy az ellenfég hátulról kezdte népiünket szorongatni, fogja magát Kálmán Kapitány Ur, 's hogy megmutassá, hogy a' leg-rémítőbb veszélyek között-is helyén vagyon a' szive, seregét hirtelen vissza fordította, 's az ellenféget megtámadja. Az ellenfég ez úttal tovább maradt egy helyben, mint más izben szokott vólt maradni, úgy hogy ez által a' miénk-is időt nyertek arra, hogy magokat mind inkább inkább vissza húzhassák. Az ellenfég-is, gyanakodván, ne talám valami titkos fortély legyen a' dologban, vissza tért. Mi ezen alkalmatossággal 7. embert, és 3. lovat vesztettünk, 3. ember sebbe esett, 1. rabfágba, 2. ló-is sebet kapott. A' Törökök vesztességét hirmondóink 37-re számlállyák. Kálmán Kapitány Ur meg-ditséri vezérlése alatt vólt népét; de meg-vallya a' Törökök felöl-is, hogy mind ugyan ki-válogatott emberek vóltak,

tak, és ném alább való módon hartzoltak, mint a' Római vitézekkel az ő meg- esküdt ellenfégeik a' Hannibál katonái.

* * *

Más Levelünk érkezett a' *Bándtból* éppen csak tegnap, egy méltóságos Gróf Urtól, mellyet valamint nagy háládatoffággal vetünk: úgy az érdemes Közönséggel közleni el nem mülattjuk. A' Levél így következik: Mindenek előtt, Báró *Vétsey* Generálnak volt által adva, hogy az *Orfovai* Basával, a' fegyverkezéstől darab ideig való meg- szü- nés eránt lett eggyezés felől valamit végezne. Az *Orfovai* Bafa úgy mutatta, hogy ő nagyon kívánná, ha még tovább- is tartana a' kötés; de a' nép semmiképpen nem akart annak többé állani. Innen következett osztán, a' mi szabad seregeinknek *Svinitzdndl* lett mészá- roltatások. Ezen váratlan történet után, népeink mindenütt igen nagy vigyázattal voltak. A' *Belgrádi* Bafa fogadta ugyan, hogy csak ő reá kell a' dolgot bizni, ő már el- vé- gezi, hogy az *Orfovai* Bafa- is a' kötést meg- nem szegi; de Jul. 16- kán újra tapasztaltat- ták velünk a' Törökök, melly kötve leheffen nékiek hinni. Ezen a' napon történt tudni- illik (itt azon tsetepatét írja- le a' M. Gróf Ur, mellyről az előbbeni Levélben- is volt szó). Más nap, a' verekedés után *Tersits* Ur, a'

I 2

né-

német *Bánati* Regiment *) Oberleudinántja a' *Boritsi* Agának (Aga Vezért, Tifztet, Urat jelent) Levelet irt, mellyre az említett Aga, a' fő Vezér parantsolattyából következő Illyriai nyelven irtt válfazát küldötte a' Dunán által:

Jó napot Tersits szomszéd!

A' Te Irásodat éppen most kaptam, és meg-értettem, a' mit Te nekem irsz, hogy a' Belgrádi Bafa néked azt írja, hogy mi közöttünk a' fegyverkezéstől való meg-fzünés eránt kötés vagyon. Énnékem Te veled a' fé-

*) Sokan a' *Bánati* Regimenteket eggynek gondolják a' *Bániakkal*. A' *Bánátban* két gyalog Regimentek vagynak, a' határok őrzésére már régtől fogva fel-állítva. Eggyike ezeknek magyar nadrágot visel, és neveztetik *Illyriai Bánati* Regimentnek, a' másika német ruhában jár, 's *Német Bánati* Regimentnek hívják. — Horvát Országban, két gyalog határ őrző Regiment vagyon, mellynek egyikét, *első Báni*, (a' Horvát Orzági Bánról), a' másikat pedig, *második Báni* Regimentnek nevezik. Elvagnak osztva Horvát Ország szélein, az Unna vizének a' Szávéba való szakadástól fogva, a' mint Dubitzza, Costanitzza, Novi fekszenek, 's fel arra Szluin felé. Ezekből estek-el tavaly olly feleffen, a' vitéz Tifzt Urak-is; Dubitzának első 's második ostroma alkalmatosságával. Lásd a' Hadi Történeteknek XIV-dik Levelét.

féle kötése nem lehet, mert énnékem Tsáfzárom 's Vezérem vagyok, a' kiktől én a' parantsolatokat veszem; Te tőled én azért nem tartozom parantsolatot venni, 's nem is kívánok. Továbbá; azt írod Te nékem, hogy én innen messzire el-fogok távozni. — Azt a' jó Isten tudja, el-távozok-e' innen, vagy hozzád még közelebb megyek. Te azt írod nékem, hogy fogsz küldeni, a' mi nélkül szükölködöm. Én Te tőled semmit sem kívánok. Hálá Istennek, az én Tsáfzáromnak mindene van elég, a' mi szükféges. — Énnékem azért véled békeességben lennem nem lehet, míg a' Tsáfzárók a' békeességet ismét helyre nem állittyák; és én egyebet nem kívánok tőled, hanem hogy vagy én ontsam néked véredet, vagy Te nékem. Egyébránt azt írod nékem, hogy én néked hidjem el azt, a' mit írsz, a' mostani időkben én senkinek sem hihetek, mivel a' mostani idő azt hozza magával, hogy senkinek sem kell hinni.

Juliusnak 4-dik napján 1789.

Mustafa Boritsi Aga.

Horvát Országból.

A' Sztuini Táborból, Jul. 26-dikán ide Bétsbe, egy nagy érdemü Méltósághoz uta-

I 3

si-

sitott, és velünk kegyessen közlani méltóztatott Frantzia Levélnek értelme ez:

„ Mi még mind ez ideig itt veszteglünk.
 „ Reményljük mindazáltal, hogy talám már
 „ nem fokára helyet változtatunk, mivel a'
 „ nagy Magazint-is bellyebb szállittyák Hor-
 „ vát Országba. Feldmarsallieutenánt *Vallisch*
 „ *Ur* nyilván biztatott, hogy mi-is
 „ nem fokára öszve fogunk kaptsoltatni a'
 „ *Loudon* fő hadi Vezér feregével. — Teg-
 „ nap előtt érkezett hozzánk egy szomorú
 „ hír, hogy *Kostanitzát* *) a' Törökök fel-
 „ égették. Feldmarsallieut. *Vallisch* Ur, a-
 „ zonnal egy Tisztet, a' dolog ki-tanulása
 „ végett el-külde. — Azon nép, melly *Gradi-
 „ skát* meg-vette, még mind úntalan, a'
 „ régi helyén napol. — A' mint a' Kémek
 „ beszélik, a' Törökök, *Gradiska* tájján,
 „ nagyon csoportoznak, a' mellyet könnyen
 „ el-is lehet hinni, mivel nekik azon kel-
 „ lene lenni, hogy *Cofardtzot*, és *Prédórt*
 „ meg-tarthassák, melly két helyeknek, a'
 „ mi kezünkre való jutása, nagy segítségül
 „ lenne, annak idejében, *Banyalukának*,
 „ könnyebb, 's foganatofabb móddal lehető
 „ ostrom-

*) *Kostanitzá*, az *Umma* partján fekvő Városka.

„ ostromlásában. — A' fok álmatlanfág, és
 „ a' föld-várák készítése, népünket igen meg-
 „ vesztegette. A' kik egyszer ispotályra szo-
 „ rúlnak, nagyobb részént ott végzik éle-
 „ teket, a' hol úgy reménylették, hogy újj
 „ életre találnak. Húsz ember közzül nehe-
 „ zen jö vissza 5. egészfégesen. A' Compá-
 „ niákban, mellyekben 200. embernek kel-
 „ lene lenni, alig van 150. “

E L E G Y E S T U D Ó S I T Á S O K.

Bétsből.

Az Isteni jófág erántt való háládatos
 örömnök hathatos érzékenységétől el-fogat-
 tatva, hirdethettyük, hogy az Ég a' földet
 meg-halgatta, 's él, a' kit fokban már meg-
 is hólnak gondolnak vala, II-dik JÓSEF,
 még pedig úgy él, hogy Isten után nyomos
 reményfégünk lehet, hofzias erötelenkedé-
 fei után, következendö újjabb meg-eröflö-
 dése, 's drága életének meg-hofzabbodása
 eránt, ha tsak a' vállaira nehezedett bokros

és terhes foglalatosságai, ezen munkás, és magát, midőn a' Közönség dolga fordul-elő kémélleni nem akaró Fejedelemnek visszajöni láttatott egészsége, tökéletes helyre állhatóságában, akadályt nem tsinálnak.

De a' midőn Királyunk életéből származott örömmel tellyesedünk, 's örömkben kedves Hazánkfiat-is részeltetni kívánjuk, meg-tsendül fülünk, 's szivünk megdobbán, azon váratlan szomorú hírnek hallására, hogy az Ég, már — néhai drága emlékezetű Báró *Ortzy* Lörintz Urat, azt, a' kit ingyen való kegyelméből, ez idő szerént, édes Hazánkknak, a' fenn hajazásfal, módi üzésfel, 's mások meg-utálásával, széket nem ülhető alázatosságnak, az áll-ortzás fok szinüféggel, 's tsapodársággal nem egyesülhető egyenes szivüfégnak, a' Hazakos, és tántorgás nélkül való szeretetének, az időt meg-betsülni tudó munkásságnak, és fok más szép virtufoknak mustrájául 's eleven példájául engede, immár vissza vette. — Vissza vette az Ég Báró Ortzit, a' kinek példás élete, fok sziveket meg-nyere, mostan pedig gyászos sir halma felett, a' bús Haza jó fiától, 's Tanitójától, egész úri vérfege édes Attyától, az özvegy, és az árva gyámolától, alatta a' kik vóltak, jó Uroktól, hív Baráttjai, eggy álhatatos szivességgü jó Baráttjoktól, lett véletlen meg-
vá-

váláfokat méltán sirattyák, és sirathatnánk mindnyájan, kik *Magyaroknak* neveztetünk, ezen szép Nemzetünk Égen ragyogott első nagyságú tsillagnak el-hunyását, hanemha láttuk volna, hogy még életében, a' mi elalutt jó Hazánkfia, már kettős életet élt, egyiket magában, másikat hozzája méltó Fiában, és nem tsak gazdag hagyományinak, hanem minden ritka tulajdonfágainak is valóságos örökköfjében, még szerentsénkre meg-maradott ugyan tsak nagy Attyának, nagy nevét viselő, nagy méltóságú Báró *Ortzy* Lörintz Urban. Ha tehát, már maga tulajdon személlýére nézve, el-vétetett-is tölünk örömnöknek egy fő Tárgya, idősbb Báró *Ortzy* Ur: vigasztalhattuk, e' mostoha időkben is magunkat, hogy itt hagyta ugyan tsak kedves Fiát, kit maga formált maga hasonlatosságára, és a' kiben még most-is él. — Söt él gyönyörű munkáiban-is, mellyeket, a' nagyságos Szerzőnek, maga hathatos közbe vetése által ki-nyert különös engedelmeböl, köz hasonra botsátott Tisztelendő *Révai* Miklós Ur, a' ki széleffen ki-terjedett Tudományáról, 's született nyelvünknek szebb fényt, 's jobb ízt adni kívánó szándékáról, esmeretesebb a' Haza előtt, hogy sem mint a' mi esmertetésünk nélkül szükölködne.

A' munkák ilyen felül irásfal jöttek világ eleibe: *Költeményes Holmi* — *egy nagyszagos elmétől.* Ezekben találunk olly örökígre, melly mindenekkel köz leszen, a' kik azt meg akarják szerezni. Hitefsük-el pedig azt-is magunkal, hogy hólta után-is, úgy leszünk leg-nagyobb tisztelói, a' meg-boldogúlt Báró Urnak, ha kedves Fiát, az ő másfát, követésre méltó például szemeink előtt tartjuk, és Irásait figyelmetefféggel olvassuk.

* * *

Nagy Méltóságú Gróf *Károlyi* József Urnak, és Gróf *Waldstein* kis Asszonynak ezen esztendő elején lett szerentsés egybe keléfek alkalmatosságával tartatott mennyegzői pompának, nem látta másfát Béts városa, Juliusnak 28-dikág, a' mellyen a' F. Magyar Cancellária Udvarában, fő Cancellárius Gróf *Pálffy* mostani szállásán, Gróf *Althan*, Gróf *D'Oria* kis Asszonnyal, házassági életre lépven, fok nagy Méltóságoknak pompás lakodalmi vendégféget adott. Ezen eredetere nézve nem Magyar, de ugyan tsak Magyar Nemesi jusfal biró Gróf Ur, azzal tisztelt meg a' Magyar Nemzetet, hogy ezen nagy öröme napján-is, tsupa arany fonálból szőtt

ma-

magyar köntöst vett magára, egygy olyan időben, a' midőn fok törökös érdemes Hazánkfiak, idegen ruhában tisztelkednek.

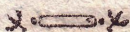
Konstantzinápolyból.

Az el-fogatott, Orosz Regimentyebéli Zászlótartó *Fenyvesy* Urnak, a' *Bagnóból* *) Juniusnak 10-dik napján utasított Levele, ez előtt négy napokkal érkezett ide Bétsbe, egygy nagy érdemü Urhoz, ki által vélünk közöltetvén, belölte, az érdemes Közönségnek, a' Konstantzinápolyba vitetett, tölünk való foglyoknak számát akartuk fel-fedezni,

fel-

*) A' *Bagnó* egy kerített hely, mellyhez kert-is vagyon. Fekszik a' Konstantzinápolyi rév-partnak innentső részén, a' városnak úgy neveztetett *Ajja* kapujával által ellenben. Éppen mellette van az a' hely, a' hol a' hadi hajók állanak, mellyekre szokták a' mi el-fogott köz embereinket munkára hajtani, és velek ofztán fokakat el-is küldeni. Egyébb aránt a' hajókhoz senkinek sem szabad köz-elíteni, a' kinek hivatalbéli kötelessége nem hozza magával, hogy ott meg-jelennyen. — A' *Bagnó*ba szokták az el-fogattakat rekefzteni. — Konstantzinápolynak, 's vele a' *Bagnó*nak fekvését, rövid időn rajzolásban fogjuk az érdemes Közönséggel szemléltetni, melly már müben vagyon.

El jött 1790. a P. betüvel.

fel-téven, úgy, a' mint a' Levélben talál-
tuk, mind azt, hányan hóltak-meg, 's kül-
dettek-el hajóra, mind pedig, hányan ma-
radtak még meg helyben életben; meg-ne-
vezvén a' Regementeket-is, a' mellyekből
váltak 's valók, ilyen rendel:

A' *Tsáfzár* Hufzárok közzül, öten estek
a' Török kezébe, kik között nem volt egyy
fő Tiszt-is. Ezek még mind élnek.

A' *Wurmser* Hufzárok közzül, egyy
lett rabbá, 's az-is meg-hólt.

A' *Gréfen* Hufzárok közzül el-fogatott
Legényt-is hafonló szerentsétlenség találta.

Az *Erdödy* Hufzárok közzül, egyy fő
Tisztet kerített kézre az ellenfég, a' ki még
él, 's velünk ugyan azon bal szerentse tár-
gya.

A' *Toskána* Hufzárok közzül, nyóltz
fogoly vólt, de azoknak ketteje meg-hólt,
és egyy hajóra küldetett.

A' *Székelly* Hufzárok közzül kettő él,
kettő meg-hólt.

A' *Württemberg* Drágonyosfai közzül 1.
él, három meg-hólt.

A' *Kinsky* Uhlánusfai közzül, egy még
rab, egyy meg-hólt, egyy pedig hajóra kül-
dödött.

A'

A' *Modena* könnyü Lovas Regementyéből egy eszi velünk a' rab kenyeret. — A' *Levenér* könnyü Lovas Regementyéből ket-tő.

Következnek a' Magyar gyalog Rege-mentek.

A' *De Vins* Regementyéből 33-an élnek, 33-an meg-hóltak, 's öten hajóra adat-tak *).

Az *Orosz*-éből élnek, egy fő Tifzten kívül, hufzoneggyen; meg-hóltak húfzan, és hatan hajóra adattak.

Az *Alvintzi*-éből heten élnek, öten meg-hóltak, és ketten hajóra adattak.

A' hajdan *Gyulay* Ferentz, most *Splényi* Regementyéből egy fogatott-el, és a' még életben vagyon.

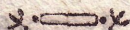
Az *Eszterházy* Miklóséből heten élnek, 's nyóltzan meg-hóltak.

A' *Nádasdy*-éből hárman élnek, kiknek egyike fő Tifzt; ketten meg-hóltak.

A' fő Hertzeg *Ferdinánd*-éből egy él, egy hajóra adatott.

A'

*) Ezeket tavaly fogták-el a' Bánátban Orfová-ban, Augustusnak 7-dik napján, a' midőn a' Török földünkre bé-ütött.

A' *Károlyi*-éből, rabúl hozattak ide hárman, és mind élnek.

A' *Pálffy* Jánoséból, egy volt itt, és az-is hajóra adatott.

Az *Eszterházy* Antaléból, mind hárman meg-hóltak.

Az első *Székelly* Regimentből, hufzonhatan élnek, kiknek hárma fő Tifzt, 14-en meg-hóltak, és egy hajóra adatott.

A' második *Székelly* Regimentből (ezek tavaly többnyire a' *Bozzai Pafuson* estek rabfágba) 76-an élnek, közöttök öt fő Tifztek-is vagynak, 97-en ez idegen földön életüket végezték.

Az első *Oldh* Regimentből, hárman raboskodnak, 16-an a' más világra költöztek.

Az *Oldh Illyriai* Regimentből (a' *Bánátból*) 41-en még életben meg-maradtak, kik között egy fő Tifzt vagyon, 96-an meg-hóltak, és ketten hajóra adattak.

Következnek a' Német gyalog Regimentek.

A' *Tsászar* Regimentyéből, egy volt, az-is meg-hólt — valamint a' *Lácy*-éből-is.

A' *Durlach*-éből, 98-an élnek, 31. meg-hóltak, és 23. hajóra adattak.

A'

A' *Terzy*-éből, tizen raboskodnak, tizen meg-hóltak, öten hajóra adattak.

A' *Pellegrini*-éből, négy él, egy meg-hólt.

A' *Brechaville*-éből, kiket a' *Veteráni* barlangnál fogdostak-el, 21-en élnek, közöttök egy fő Tifzt-is vagyon, 18-an meghóltak, 6-an hajóra adattak.

A' *Reisky*-éből 60. élnek, kiknek ketteje fő Tifzt, 58-an meg-hóltak, és 12-en hajóra adattak. Ezeket tavaly Augufusnak 7-dik napján *Supanek* mellől vitték rabfágra.

A' *Stein*-éből, öt került ide, 's mind az öt meg-hólt.

A' *Lattermann*-éből hárman élnek, négyen meg-hóltak.

A' *Thurn*-éből, egy vólt titt, de meg-hólt — valamint a' *Belgiojoso*-éből-is.

A' *Preis*-éből, és *Pallavicini*-éből mind kettőből, egy egy fogatott-el, és minde-nik él.

A' *Wolfenbüttel*-éből egy él, 3. meg-hólt, egy hajóra adatott.

A' *D'Alton*-éből egy él, egy meg-hólt, 's egy hajóra adatott.

A' *Calenberg*-éből kettő jutott vólt a' díj-junkra, 's mind kettő meg-hólt. Valamint a' *Károly Toskána*-éből-is.

A'

A' *Kaunitz*-éből, egy fogatott-el, 's a' még él.

Külömbkülömbféle nemű foglyok.

Az első *Pattantyús* Regementből, kettő él, egy meg-hólt.

A' harmadik *Pattantyús* Regementből, 1. lett rabbá, és az él.

A' *Vaddszok* között egy esett Török kézbe; de már itt meg-hólt.

A' *szabad seregbéliek* között, 33-an élnek, 22-en meg-hóltak, és hatan hajóra adattak.

A' *föld népe* között el-fogattak 78-an, 38-an élnek belőlök, 44-en pedig meg-hóltak.

Egy *Contumátszbeli* seb gyógyító orvos (Chirurgus) fogatott-el; de meg-hólt.

Az élőknek, hajóra adattaknak, 's meg-hóltaknak száma, megy mind öszve 1030-ra.

J E G Y Z É S.

Igyekeztünk rajta, hogy Irásunkat kéttzer küldhessük egy héten; de míg már a' fertály ez-tendő el nem telik, 's a' Posta, első számvetését meg nem teszi, addig csak egyszer bortsáthaty-tyuk, és fogjuk nem Kedden, mint eddig, hanem Pénteken indítani. — Magunkon semmi sem múlna, hanem a' Postán.

